

Fehér, piros – piros, fehér, zöld

BESZÉLGETÉS (KRZYSZTOF) DUCKI (KRISTÓF) GRAFIKUSMŰVÉSSZEL

Keresztes Dóra

Valamikor a nyolcvanas évek elején találkoztunk először a pécsi intercity vonaton. A Fialat Képzőművészek Stúdiójának delegáltjaiként, mint ifjú plakáttervezők utaztunk egy plakátkiállításra. Hazától, Lengyelországtól téged akkor már a térben sok száz kilométer és az időben egy év választott el. Hogyan emlékszel vissza erre az időszakra?

Igen, ifjú plakáttervező voltam, és nem csak a kor miatt, hanem azért is, mert itt Magyarországon kezdtem plakátgrafikával foglalkozni. A magyarázattal még messzebbre kell visszaemlékezni. A Varsói Képzőművészeti Akadémián eleinte a festészet érdekelt, aztán mégis könyvtervezés/illusztráció szakon szereztem a diplomámat, de közben

animációs filmkészítésre is jártam. Tisztelettel emlékszem vissza kitűnő tipográfustanáromra Leon Urbański professzorra, aki nemcsak a mesteriségre, hanem munkamorálra is megtanított bennünket. Bár ezt az életszemléletet, a jó és szép munka szeretetét otthonról is magammal hoztam. Édesapám kéziszedő volt. Gyermekkoromban sok időt töltöttem vele a nyomdában, egy zakatoló Heidelberg nyomógép árnyékában. Előbb ismertem a papírgrammsúlyokat, mint az ábécét. De nemcsak ezek a gyermekkori élmények vezettek engem az alkalmazott grafika irányába, hanem egy mindent meghatározó személyes szál is. A Varsóban megforduló magyar diákok sokat dicsérték a magyarországi könyvkiadás gazdagságát, sokszínűségét, és ezért úgy képzeltem,

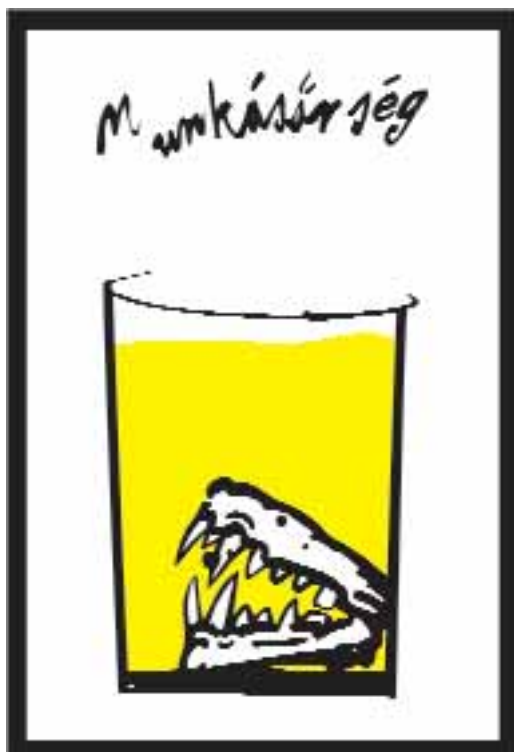

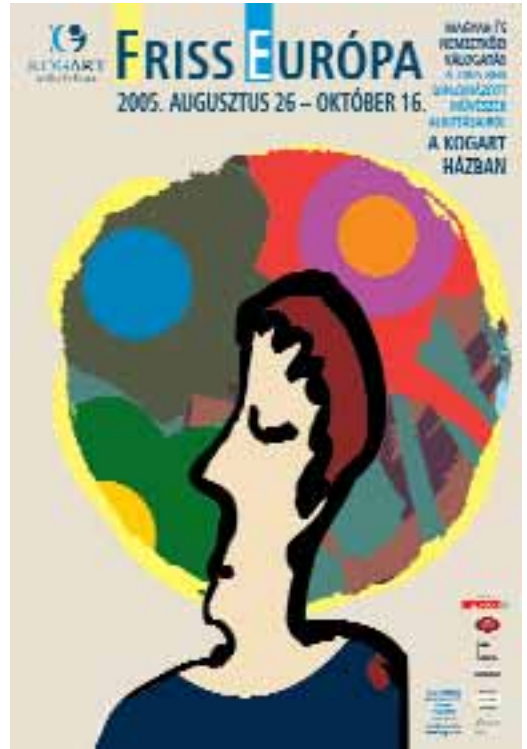
hogy itt a kiadók biztos rengeteg munkát kínálnak a kezdő grafikusoknak is. Aztán egymásba szerettünk egy magyar lánnyal, Ágival, és elkezdtem tájékozódni a magyarországi művészeti életéről, a megélhetési lehetőségekről is. Amikor feleségül vettem, már az áttelepülés gondolata foglalkoztatott.

Mielőtt átköltöztetek Magyarországra, voltak-e már érdekes megbízásaid Lengyelországban?

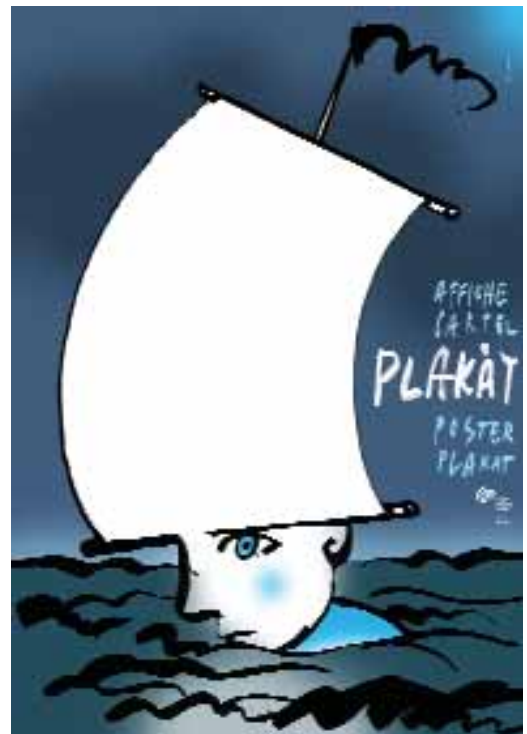
Igen, sok szép feladatot kaptam. Kezdett is kialakulni a megrendelőköröm, de természetesen itt, Magyarországon mindent előlről kellett kezdeni. A grafikusszakmából nem ismertem senkit, a munkáim nagy része Varsóban maradt, így nem volt kellő súlyú bemutatóanyagom sem. Hamar kiderült, hogy a jó hírű könyvkiadók bevehetetlen várák, leginkább az ismert és bevált művészeket foglalkoztatják. A „Rakéta” újságnál viszont hétről hétre novellákat illusztráltam.

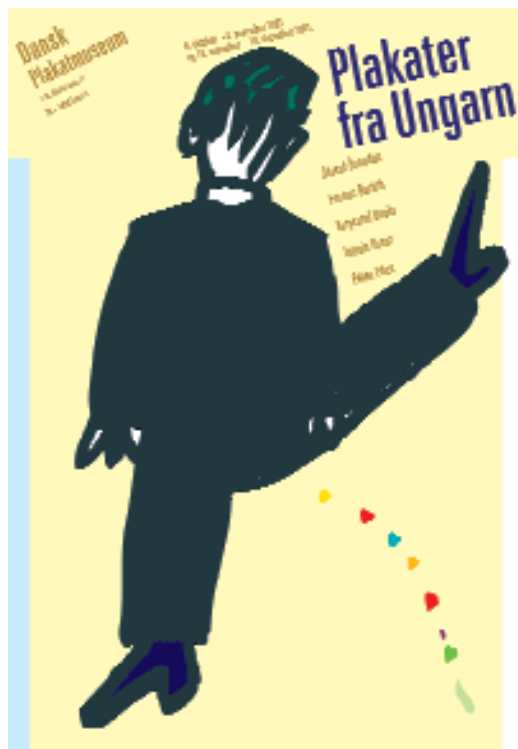
Úgy gondolom, hogy a te rakétáid készen álltak arra, hogy nagyobb léptékű, nehezebb feladatokat kapjanak. Mintha ekkoriban robbantál volna be a szakmába mint plakátgrafikus.

Ezt az időszakot legtömörebben Jack London
 Martin Eden c. könyvével tudnám megvilágosítani.
 A könyv főhőse tisztában van élete céljával,
 tudja is, hogy miként érheti el azt, és érzi is, hogy
 a sok munkához lesz ereje. Példaként gondoltam
 rá, és én sem adtam fel művészi elképzeléseimet,
 és mindenhova bekopogtattam munkáért. Persze
 volt, hogy hiába, de például a MOKÉP-nál nyitott
 kapukra találtam. Itt rengeteg filmplakát-feladat
 volt: akkoriban minden filmbemutatóra készült
 egy, de néha két plakát is. A munkát megpályáztatták,
 három-négy grafikus versengette tervével azért
 a dicsőségért, hogy az utcán, a hirdetőoszlopokon
 is megjelenhessenek a munkái. Az ilyen plakátversenyek
 során kezdtem megismerni a grafikusszakmát. Később,
 a szellemi közösségen túl, ezek a grafikusművészek
 lettek a barátaim is. Évek múltán együtt alapítottuk
 meg a D.O.P.P. csoportot (Ducki, Orosz, Pinczehelyi,
 Pócs), majd 2004-ben másokkal is kibővülve a Magyar
 Plakát Társaságot. A művészi filmplakát mellett a
 FŐMO-nál sok négyzetméteres óriásvásznakat
 festettem, mint dekoratőr. Olyan munkatársaim is
 voltak, akik már nagy tapasztalattal rendelkeztek: ők
 készítették az ötvenes évek má-

jus elsejei felvonulásainak gigantranszparenseit is. Később mint grafikai tanácsadó dolgoztam ugyanennél a cégnél, amelyet akkor már Budapest Filmnek neveztek.

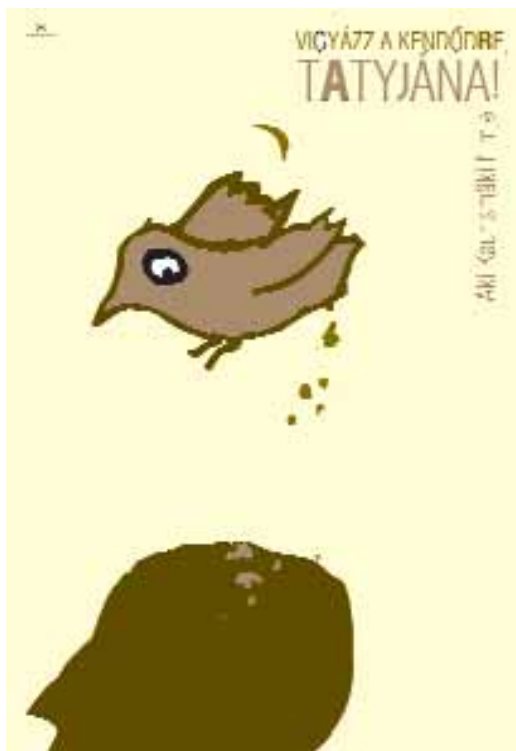
Ma már leginkább plakáttervezőként ismerünk. Mi szakmabeliek érezzük munkáidban a lengyel eredetiséget, a lengyel művészet szabadságát és sok-sok olyan grafikai erényt, amit mi mindig is szeretünk és irigyeltünk a lengyel művészetben. Az évek múltával talán pontosabban kirajzolódik előtted e két nép kulturális különbözősége és hasonlósága.

Két szempont szerint is össze tudom hasonlítani e két nép kulturális életét. Egyrészt a művész-művész viszonylatában, ahol Lengyelország javára billen a mérleg serpenyője. Ott más a munkalétkör. A különböző művészeti ágban tevékenykedők tisztelik egymást, égszintén érdeklődnek és jobban figyelnek egymásra, sok a vita, a párbeszéd, színesebb, tartalmasabb a kulturális élet. Más a sajtó és a TV hozzáállása a kulturális műsorokhoz, például nem hajnalban, hanem fődőben vetítik az értékes filmeket és beszélgetéseket.

A másik szempont a művész-megbízó viszony

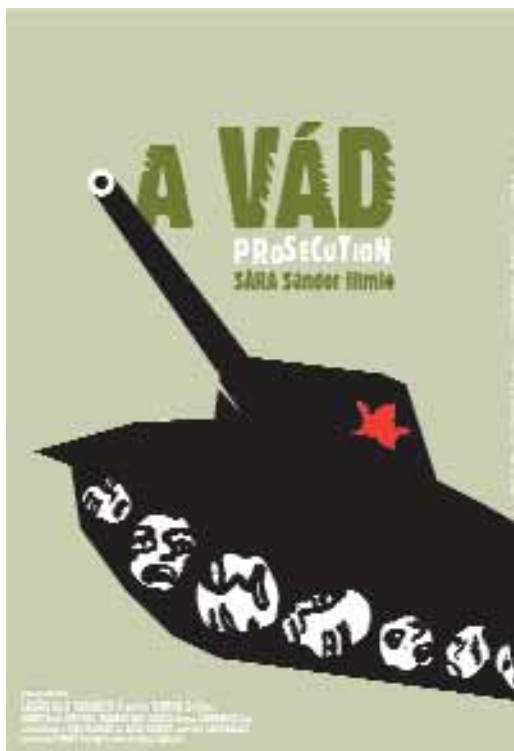
különbözösége, tulajdonképpen összefügg az előzőekkel. Lengyelországban az elért művészeti eredményeknek súlya van. A megrendelők tudják, hogy miért választanak ki egy alkotót egy feladatra, és pontosan tudják, hogy ki az a művész, és mit várhatnak tőle. Bízhatnak az alkotóban, sőt tudják, hogy akit megbíztak, az ebben a légkörben a tudása legjavát fogja nyújtani. Itt Magyarországon a grafikusnak minden egyes megrendelő felé, minden egyes munkával bizonyítani kell. Nem hisznek bennünk, mert nem ismernek eléggé, így nincs is a szakmának becsülete, s ha ez nincs meg, miért is akarnának megismerni, hogy aztán hihessenek bennünk. Ördögi kör. A megrendelő csak magában és a mögéje felsorakozó médiatudományokban bízik. Elmondja, hogy mi legyen a plakáton, és csak a saját szavait szeretné viszontlátni. A vizuális művészet így verbalizálódik és unifomizálódik.

Most már beszéljünk a te munkáidról is. Régóta itt élsz, dolgozol Magyarországon, plakátjaid legtöbbször magyar feliratok olvashatók, sok nevezetes kiállításon (Japánban, Dániában, Mexikóban) a magyar plakátművészek csapatának tagjaként

állítottál ki. Mindkét országban kitüntettek, sőt szülőházamban, Varsóban a legutóbbi plakátbiennálé katalógusában is így aposztrofáltak: Polish-Hungarian. A szakma, a barátaid a mai napig lengyel-magyar grafikusként tartanak számon. Ha a stílus alapján kellene döntenem, én is a lengyelt mondanám előre, mert műveid szellemisége megőrizte azt a kulturális küldetést, amelyet a LENGYEL PLAKÁT a hetvenes, nyolcvanas években képviselt. Munkáid felfrissítették és megújították, tartalmában radikálizálták, párbeszédre készítették a hazai, szürkületi látszó plakátgrafikát, sőt az utca emberét is. Bátor és szellemes képi metaforáid pimaszul egyszerűek, és mind tizes találatok.

A tökéletesre törekszem, mégis amit a papírra vetek, néha csak egy gesztus. Ezt a munkamódszert egy történettel tudnám világossá tenni: egy kínai festő azt a megbízást kapta, hogy rajzoljon le egy bogarat. Két hét múlva jött a megrendelő, és még nem készült el a rajz. A festő akkor elővette a papírt, a tollat, és néhány vonallal oda-rittyentette a bogár ábráját. A megrendelő nem

akarta kifizetni a rajzot, mondván, egy pillanatynyi munkáért nem ad ennyi pénzt. Erre a festő bevitte a műtermébe, ahol a falakon, a bogárhoz készült számtalan tanulmányrajz lógott. Valahogy így dolgozom én is.

Visszatérve a lengyel-magyar, illetve magyar-lengyel kérdéshez. Te melyik párossal azonosítod magad?

Bár lengyel útlevelem van, de itt élek Magyarországon. Megrendelőim zömmel magyarok, munkáim nagy része itt és ide készül. Lassan már több időt töltöttem itt, mint szülőházamban. Ha két szívem lenne, akkor könnyebb lenne válaszolnom, de így be kell érned azzal, hogy ennek az egy szívnek van egy szimmetriatengelye, két egyforma részre osztva, az egyik fele: fehér, piros színűre, a másik fele piros, fehér, zöld színűre van festve.

Már látom is! Azt hiszem, hogy olvasóink most egy új Ducki-plakátot képzelhetnek maguk elé. Köszönjük!